

ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ОФІСНОЇ БУДІВЛІ ШЛЯХОМ ВПРОВАДЖЕННЯ КОМБІНОВАНОЇ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ

Маринчук В.В. – гр. ЕЕЕ-24001(М), магістр, eee24-v.marynchuk@nubip.edu.ua

Макаревич С.С. – к.т.н., доцент, birma0125@gmail.com

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Метою роботи є розробка технічних рішень комбінованої системи електропостачання офісної будівлі на основі інтеграції відновлювальних джерел енергії, систем акумулювання та централізованої мережі для підвищення енергоефективності та надійності електропостачання.

Актуальність дослідження. Офісні будівлі складають значну частку енергетичного балансу міст, їх інтенсивність енергоспоживання становить 150-250 кВт·год/м²·рік [1]. Інтеграція відновлювальних джерел енергії у системи електропостачання будівель дозволяє знизити залежність від централізованої мережі, зменшити викиди CO₂ та забезпечити економію коштів [2]. Комбіновані системи, що поєднують фотоелектричні панелі (PV), системи акумулювання енергії (BESS) та підключення до мережі, демонструють оптимальне співвідношення надійності, економічності та екологічності [3].

Аналіз енергоспоживання. Характерний профіль навантаження офісної будівлі має виражену добову та тижневу нерівномірність із піковими значеннями у робочі години (9:00-18:00) та мінімальним споживанням у нічний час і вихідні дні. Основні споживачі електроенергії: системи HVAC (40-50%), освітлення (20-25%), офісне обладнання (15-20%), вертикальний транспорт (5-8%) [1].

Структура комбінованої системи (рис. 1) включає наступні компоненти:

- Фотоелектрична станція – сонячні панелі встановлюються на даху та фасадах будівлі. Для типової офісної будівлі площею 5000 м² з споживанням 750 МВт·год/рік рекомендована потужність PV становить 300 кВт.
- Система акумулювання енергії (BESS) – забезпечує згладжування нерівномірності генерації PV, зберігання надлишкової енергії та резервне живлення критичних навантажень. Оптимальна ємність літій-іонних батарей – 450 кВт·год.
- Підключення до централізованої мережі – забезпечує надійність електропостачання та можливість продажу надлишкової генерації.

Двосторонній облік електроенергії дозволяє оптимізувати режими роботи системи.

- Система керування енергією (EMS) – координує роботу всіх компонентів на основі прогнозування генерації PV, профілю навантаження та цінових сигналів від мережі. Алгоритми на основі машинного навчання (LSTM) забезпечують точність прогнозування з $MAPE < 15\%$.

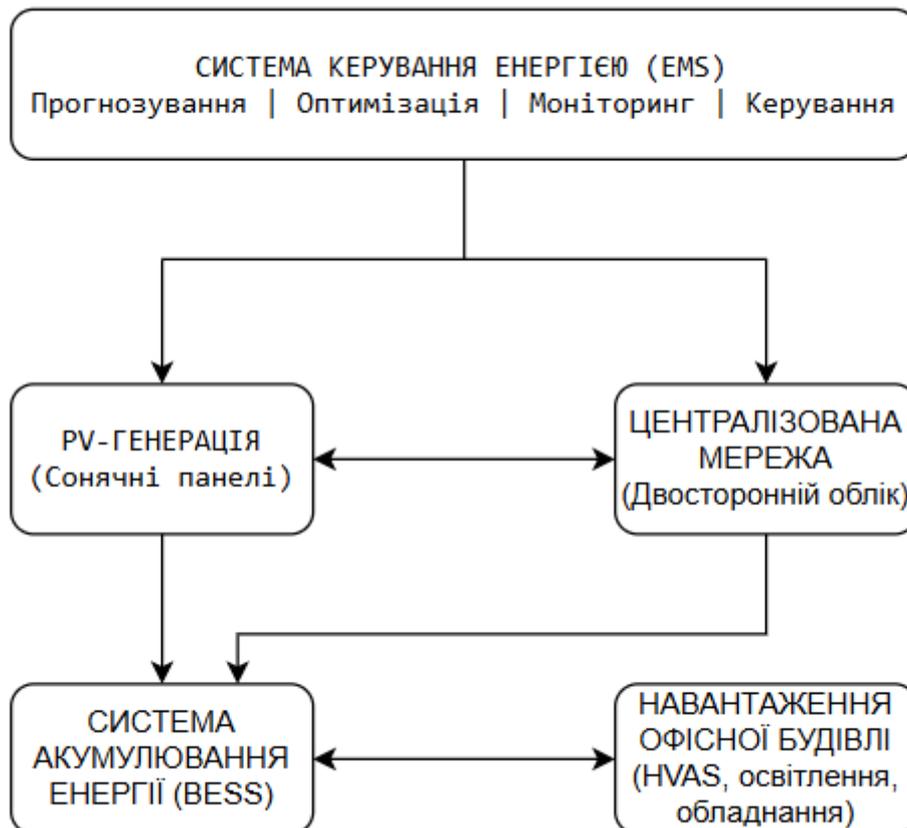

Рисунок 1 – Структура комбінованої системи електропостачання

Методологія оптимізації. Для визначення оптимальної конфігурації застосовано багатокритеріальну оптимізацію з використанням генетичного алгоритму в середовищі HOMER Pro. Цільові функції: (1) мінімізація приведених витрат (NPC), (2) мінімізація приведеної вартості енергії (LCOE), (3) мінімізація викидів CO₂. Обмеження: надійність електропостачання (LSP < 3%), доступні площі для PV, технічні параметри обладнання [4].

Результати оптимізації. Порівняльний аналіз варіантів системи (табл. 1) показав переваги комбінованої конфігурації.

Таблиця 1 – Порівняльні техніко-економічні показники

Варіант системи	NPC, тис. \$	LCOE, \$/кВт·год	Викиди CO ₂ , т/рік	Частка ВДЕ, %
Лише мережа	850	0,12	450	0
PV-мережа	720	0,095	180	55
PV-BESS-мережа	680	0,088	120	68
PV-паливні елементи	920	0,115	95	72

Оптимальна конфігурація: PV-система 300 кВт, літій-іонні батареї 450 кВт·год, гібридний інвертор 250 кВт. Частка покриття від ВДЕ – 68%, зниження викидів CO₂ – 73%.

Економічне обґрунтування. Капітальні витрати на впровадження комбінованої системи – 680 тис. \$, з яких: PV-система – 60%, BESS – 30%, інвертори та контролери – 7%, монтаж – 3%. Економія на електроенергії: 95 тис. \$/рік. Додатковий дохід від продажу надлишкової генерації за "зеленим" тарифом: 12-15 тис. \$/рік. Простий термін окупності – 6,8 років, дисконтований (при ставці 5%) – 8,2 роки.

Система керування енергією реалізує три режими роботи:

- Режим самоспоживання – максимізація використання власної PV-генерації, зарядка BESS надлишковою енергією.
- Режим peak shaving – розвантаження мережі в години пікового попиту за рахунок розрядки BESS та оптимізації керованих навантажень (HVAC, освітлення).
- Режим demand response – зміщення споживання відповідно до цінових сигналів, зниження вартості електроенергії на 15-20%.

Прогнозуюча система на основі LSTM забезпечує добове прогнозування PV-генерації з точністю MAPE = 8,5% та навантаження з MAPE = 12,3%. Алгоритм враховує прогноз погоди, стан заряду батарей (SOC), тарифну зону та технічні обмеження [5].

Підвищення надійності. Комбінована система забезпечує категорію надійності II для критичних навантажень через автоматичне перемикання на автономний режим при відключенні мережі. BESS забезпечує безперебійне живлення протягом 3-4 годин.

Перспективи розвитку. Інтеграція системи з концепцією "розумної будівлі" (Smart Building) дозволяє реалізувати додаткові функції: динамічне керування освітленням та HVAC на основі присутності персоналу, участь у

віртуальних електростанціях (VPP), надання допоміжних послуг мережі. Застосування цифрових двійників для моделювання енергетичних потоків підвищує ефективність системи на 10-15%.

Висновки. Розроблені технічні рішення комбінованої системи електропостачання офісної будівлі на основі інтеграції PV-генерації (300 кВт), систем акумулювання (450 кВт·год) та підключення до мережі забезпечують зниження витрат на електроенергію на 40-45%, зменшення викидів CO₂ на 73% та підвищення надійності (LPSP <1,2%). Багатокритеріальна оптимізація дозволила визначити раціональну конфігурацію з терміном окупності 6,8-8,2 роки. Впровадження інтелектуальної системи керування на основі прогнозуючих алгоритмів машинного навчання забезпечує оптимальну координацію компонентів та участь в ринкових програмах керування попитом, що дозволяє знизити вартість електроенергії на 15-20%.

Список використаних джерел:

1. Detailed Office Building Energy Information Based on In Situ Measurements / J. Kim et al. // *Energies*. – 2020. – Vol. 13, No. 12. – P. 3050. DOI: 10.3390/en13123050
2. Optimising Electrical Power Supply Sustainability Using a Grid-Connected Hybrid Renewable Energy System / A. Hassan et al. // *Energies*. – 2021. – Vol. 14, No. 21. – P. 7084. DOI: 10.3390/en14217084
3. Trends in Hybrid Renewable Energy System (HRES) Applications: A Review / C. Martinez et al. // *Energies*. – 2024. – Vol. 17, No. 11. – P. 2578. DOI: 10.3390/en17112578
4. Optimal Design of Hybrid Renewable Systems, Including Grid, PV, Bio Generator, Diesel Generator, and Battery / A. Alturki et al. // *Sustainability*. – 2023. – Vol. 15, No. 4. – P. 3297. DOI: 10.3390/su15043297
5. Office Building Energy Consumption Forecast: Adaptive Long Short Term Memory Networks Driven by Improved Beluga Whale Optimization Algorithm / Y. Li et al. // *Energy Reports*. – 2024. – Vol. 11. – P. 4623–4635. DOI: 10.1016/j.egyr.2024.04.028